

Stanisław Koziej

DYLEMATY STRATEGICZNE NATO i UE

jako filarów
bezpieczeństwa euroatlantyckiego

Zagadnienia

- 1. Euroatlantyckie środowisko bezpieczeństwa**
- 2. Strategiczne dylematy NATO**
- 3. Strategiczne dylematy UE**

+ dyskusja

ŚRODOWISKO BEZPIECZEŃSTWA: czynniki destabilizacji – wyzwania i zagrożenia

Obszar euroatlantycki

**Kryzys w Europie
Zachodniej?**
(kryzys przywództwa,
terroryzm
wewnątrz europejski?)

**Kryzys w Europie
Wschodniej:**

(neoimperialny zwrot
strategiczny Rosji, nowa
jakość strategiczna
– koniec ery
pozimnowojennej.
Wojna hybrydowa)

**Kryzys na Bliskim
Wschodzie i Afryce
(ISIL, migracje,
Interwencja Rosji)**

Strategiczny zwrot Rosji

- **Od wystąpienia W. Putina w Monachium (2007 r.) po nową doktrynę militarną (2014 r.) i strategię bezpieczeństwa narodowego (2015 r.)**
- **Strategia sankcjonuje i utrwała antyzachodni kurs Rosji (USA, NATO, UE - wyłącznie jako zagrożenia)**
- **Kraje poradzieckie jako strefa wpływów, ich ograniczona suwerenność, możliwość użycia siły przeciwko nim (presja polityczno-strategiczna)**

Rosyjska praktyka strategiczna

- Wojna z **Gruzją**/2008 i kryzys gazowy/2009 r. – **pierwsze testy** (zbrojny i ekonomiczny) polityki neoimperialnej

Wojna z **Ukrainą** – rzucenie wyzwania Zachodowi: **koniec ery pozimnowojennej**

- **Struktura kryzysu ukraińskiego i prognozy:**
 - rewolucja ukraińska (państwo stabilne czy upadłe?)
 - cele Rosji (minimalistyczny, ambitny, awanturniczy?)
 - reakcja Zachodu (stanowcza, chwiejna?)
- Interwencja w **Syrii** - wyzwanie ponadregionalne
- **Scenariusze** polityczno-strategiczne:
 - **Nowa/ograniczona/mała zimna wojna?**
 - **gorzki/zgnięty/wstydlivy pokój?**

Południowa flanka: wojna w Syrii/Iraku

- **Konflikt wewnętrznyislamski i skutki niestrategicznych interwencji Zachodu**
- **Różnice interesów i brak koordynacji świata zewnętrznego: Zachód-Rosja?**
- **USA: pasywne** („czerwona linia” Obamy, same bombardowania), **Rosja: ryzykowna** (interwencja, salwa rakiet KALIBR)
- **Gracze wewnętrzni (Assad, ISIL, Kurdowie, Irak) i regionalni (Turcja, Iran, Arabia Saudyjska, Izrael)**
- **Strategia: nowy podział polityczny?**
- **Idea Konferencji/Organizacji Bezpieczeństwa i współpracy na BW: KBWBW/OBWBW?**

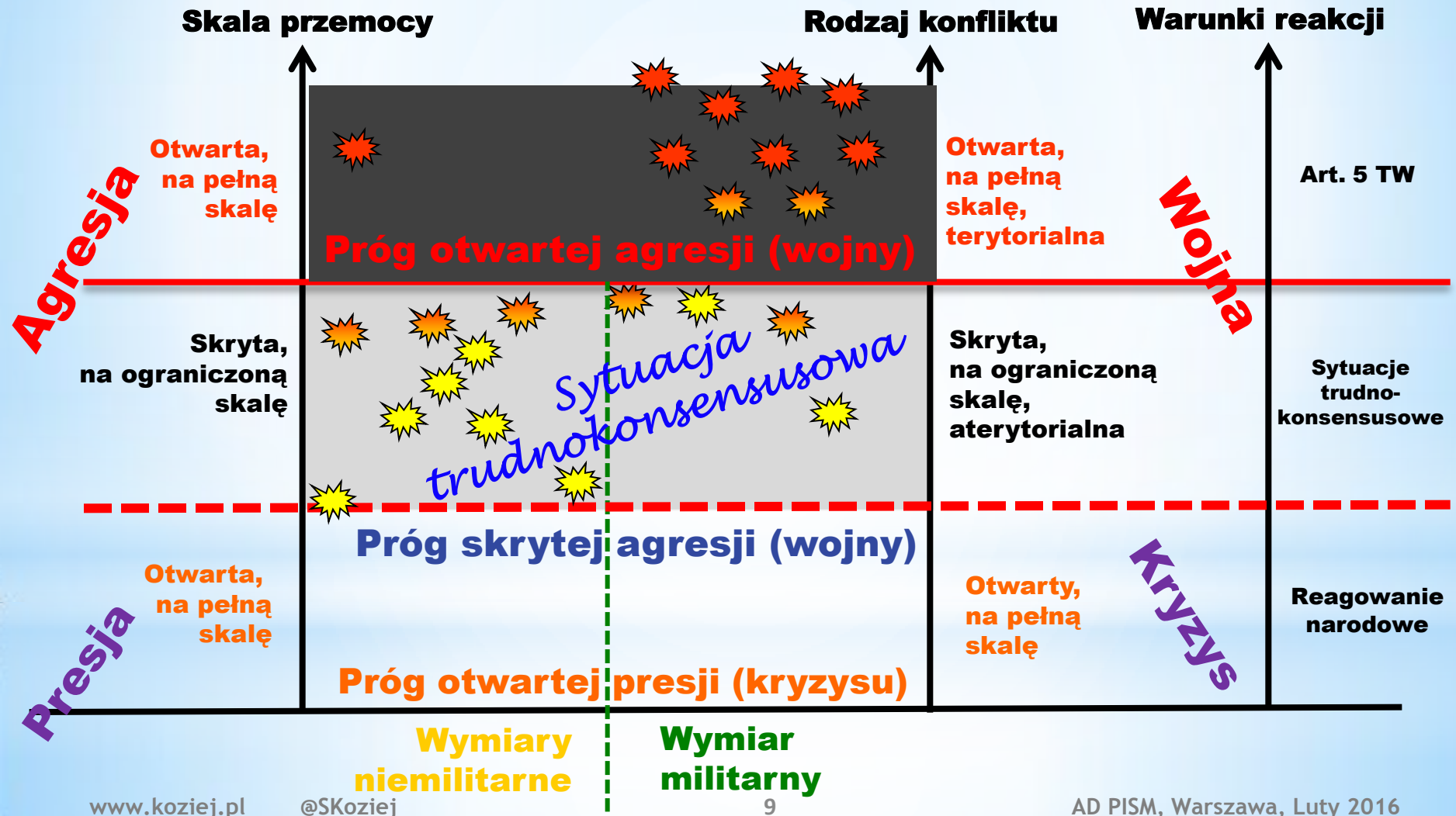
Europejski kryzys wewnętrzny

- **Kryzys finansowy (strefy EURO)**
- **Kryzys migracyjny**
- **Kryzys terrorystyczny (ostatni atak w Paryżu, seria aresztowań...)**
- **Kryzys postaw (ekstremizmy, anarchizm, nacjonalizmy ...)**
- **Kryzys dotychczasowego modelu integracji: eurosceptycyzm, Brexit?**
- **Kryzys przywództwa – Niemcy, Francja**

* Triada nowych tendencji strategicznych

- **Transnarodowość i asymetryzacja** zagrożeń i wyzwań – np. flanka południowa i wewnątrz Europy!
- **Nowa era nuklearna:** odstraszanie i zastraszanie nuklearne: rosyjska koncepcja „**nuklearnej deeskalacji**” (rola TBJ), **asymetryczny szantaż nuklearny**
- **Hybrydowość** zagrożeń wojennych:
 - presja strategiczna (informacyjna, cyber-, dyplomatyczna, ekonomiczna, wojskowa ...)
 - agresja skryta, **podprogowa** (*poniżej progu otwartej wojny*)
 - **agresja otwarta, regularna, na pełną skalę**

AGRESJA PONIŻEJ PROGU WOJNY: istota

Synteza zmiany strategicznej w środowisku bezpieczeństwa

- **Główny czynnik strategiczny: konfrontacyjna polityka Rosji**
- **Koniec ery pozimnowojennej (kooperacyjnej) w stosunkach bezpieczeństwa**
- **Stoimy na progu nowego, neozimnowojennego ładu międzynarodowego**

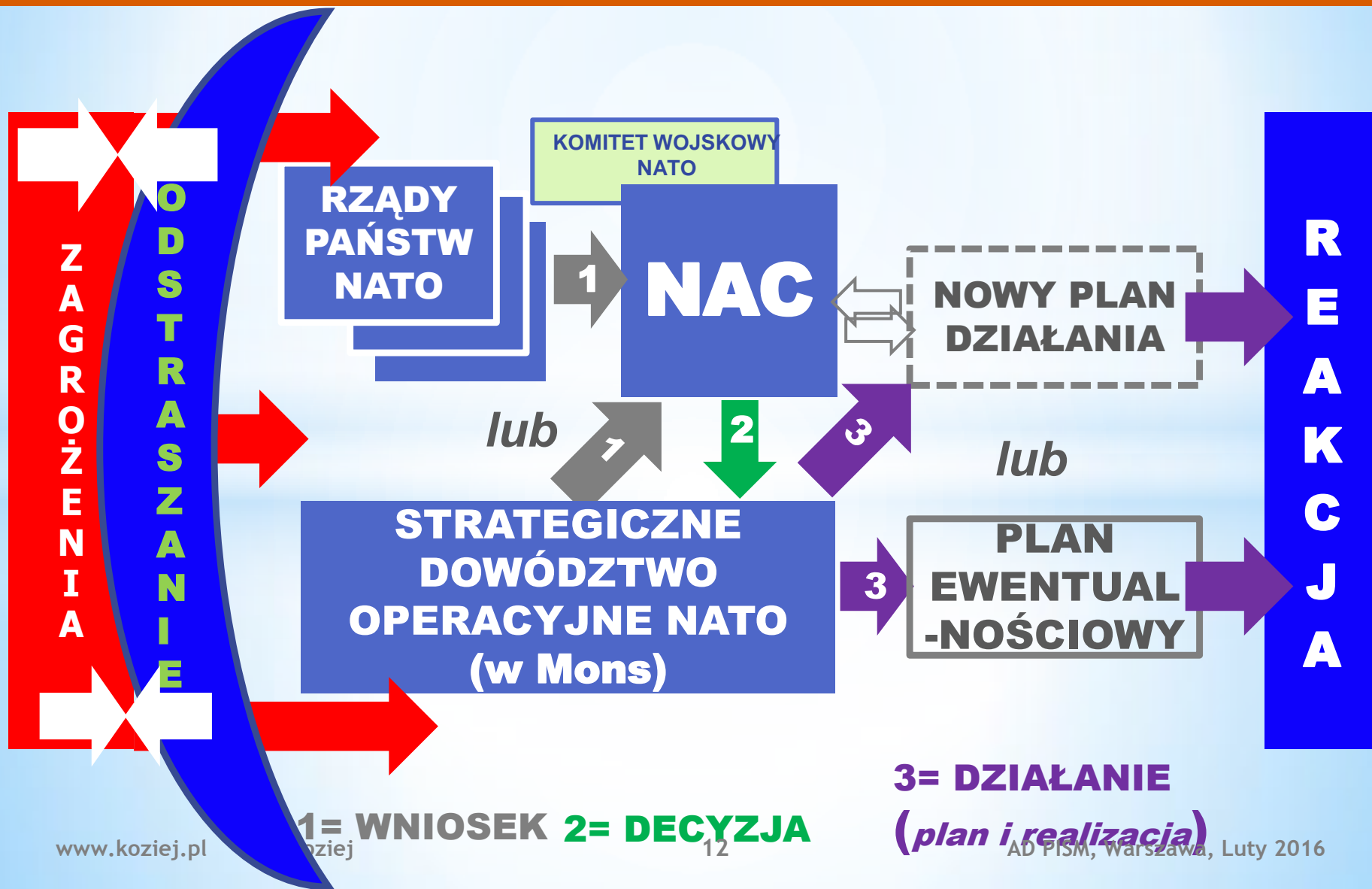
NATO – reakcja operacyjna

- **Szczyt w Newport 2014: *Readiness Action Plan***
 - **Assurance:** patrole powietrzne i morskie oraz zwiększona intensywność ćwiczeń i rotacyjna obecność szkoleniowa wojsk
 - **Adaptation:** 3x powiększone siły reagowania - NRF (do 40 tys.), w tym VJTF ("**szpica**")
 - Podwyższenie gotowości WKP-W
 - Rozmieszczenie załączków natowskich struktur integracji dowodzenia i wsparcia
 - 2% PKB na obronę

Ale: potrzeba dalszej,

wzmocnionej adaptacji strategicznej!!

Mechanizm reagowania NATO

NATO – **wzmocniona** adaptacja strategiczna

- **Szczyt w Warszawie 2016 („Newport+”):** strategiczne, długoterminowe wzmocnienie wschodniej flanki **dla neutralizowania szantażu oraz odstraszania przed agresją (w tym hybrydową, podprogową)**
 - realizacja postanowień z Newport (**”szpica”**, załączki dowództw, Dowództwo WKP-W – **doktryna użycia szpicy!**)
 - **trwała/strategiczna obecność wojsk („czata” !!! - przekształcenie obecności ćwiczebnej w strategiczną):** ciągły, rotacyjny pobyt wojsk oraz stała infrastruktura, magazyny, składy ze sprzętem ciężkim, wysunięte grupy dowodzenia, ubezpieczenia i wsparcia ...
 - **przeгляд i nowelizacja doktryny nuklearnej w odniesieniu do taktycznej broni jądrowej?**
 - **uruchomienie pracy nad nową koncepcją strategiczną**

Unia Europejska: diagnoza, wyzwania, szansa

- **Niestrategiczność UE: reakcje **ad hoc****
- **Potrzebna **kompleksowość podejścia** – dla zyskania **solidarności strategicznej** w UE:**
 - **migracje + wzmocnienie wsch. flanki + bezpieczeństwo antyterrorystyczne + bezpieczeństwo energetyczne + ...**
- **Szansa: szczyt Rady Europejskiej VI/2016r. dot. WPBiO:**
 - **Raport o nowej Strategii UE, tj. **Europejskiej Strategii Globalnej (WIELKA STRATEGIA)****

Fundament strategiczny UE w dziedzinie bezpieczeństwa

- **Czy UE ma być strategicznym podmiotem w dziedzinie bezpieczeństwa?**
- **Interesy** narodowe państw członkowskich a **wartości** uniwersalne
- **„wspólny mianownik strategiczny”** – wyciągnięty z interesów narodowych państw członkowskich

Misja strategiczna UE – jako synteza interesów narodowych państw członkowskich

Interesy państw członkowskich
stosunek do nich innych państw
(partnerów, sojuszników):

- **Wspólne (akceptowane)** – wszyscy są gotowi uczestniczyć w we wsparciu ich realizacji (ubezpieczane wspólnotowo);
- **Niesprzeczne (tolerowane)** – nikt nie zgłasza wobec nich sprzeciwu, ale też nie deklaruje z góry udziału w zabezpieczeniu ich realizacji (w razie potrzeby – koalicja ad hoc);

-
- **Sprzeczne (odrzucone)** – nie uwzględniane we wspólnej misji bezpieczeństwa.

Katalog (pakiet)
wspólnych i
niesprzecznych
interesów państw
członkowskich,
czyli:
Misja UE
w dziedzinie
bezpieczeństwa

**WSPÓLNY
MIANOWNIK
STRATEGICZNY**

Misja UE w dziedzinie bezpieczeństwa (1)

- * wspieranie ***niepodległości i nienaruszalności granic państw członkowskich***, głównie w wymiarze politycznym i gospodarczym oraz w innych pozamilitarnych dziedzinach i sektorach bezpieczeństwa, a jeśli państwa wzajemnie to uzgodnią – także w dziedzinie militarnej;
- * współpraca na rzecz wzmocnienia ***wspólnych i indywidualnych zdolności*** państw członkowskich do zapewniania bezpieczeństwa – niemilitarnego i militarne;
- * działania na rzecz zapewnienia ***wolnego i bezpiecznego życia obywateli państw UE*** oraz swobody korzystania przez nich z praw i wolności człowieka i obywatela zarówno na terytorium UE, jak i poza nim, bez szkody dla bezpieczeństwa innych osób i bezpieczeństwa państw członkowskich;

Misja UE w dziedzinie bezpieczeństwa (2)

- * wspieranie ***ochrony indywidualnej obywateli i zbiorowej ludności*** przed zdarzeniami losowymi i zamierzonymi zagrożeniami dla ich życia i zdrowia oraz przed naruszeniem, utratą lub degradacją dysponowanych przez nich dóbr (materialnych i niematerialnych);
- * wspólne działanie na rzecz ***ochrony i ubezpieczenia zrównoważonego rozwoju społecznego*** (np. problem migracji) ***i gospodarczego*** (np. bezpieczeństwo energetyczne) państw UE;
- * uzgadnianie prawnego, politycznego, społecznego i gospodarczego działania na rzecz ***wspólnego doskonalenia systemu (instytucji i zasobów) bezpieczeństwa UE***

Ocena środowiska bezpieczeństwa UE

* Wymiar globalny

- * Rywalizacja mocarstw o nowy ład światowy
- * Zagrożenia/wyzwania transnarodowe: cyberzagrożenia, terroryzm, proliferacja BMR, przestępczość
- * Szansa – Chiny?

* Wymiar regionalny

- * Presja Rosji, konflikty w sąsiedztwie (BW. Afryka...),
- * Erozja reżimów kontroli zbrojeń

* Wymiar wewnętrzny

- * Załamanie procesów integracyjnych, podatność na zagrożenia hybrydowe, terroryzm wewnątrz europejski, kryzys finansowy, kryzys przywództwa

Strategia operacyjna - priorytety

- * ***odstraszanie i powstrzymywanie***, czyli - utrzymywanie i demonstrowanie jedności, determinacji, zdolności i gotowości do działania w uzgodnionym obszarze bezpieczeństwa;
- * ***umacnianie międzynarodowej wspólnoty bezpieczeństwa***, w szczególności poprzez działania na rzecz pogłębiania procesów integracyjnych opartych na wspólnocie interesów i wartości, w tym zwłaszcza rozwijanie WPBiO, wspólne europejskie bezpieczeństwo energetyczne, informacyjne i cyberbezpieczeństwo, jak też współpracy z NATO oraz wzmacnianie strategicznych partnerstw, przede wszystkim z USA;
- * wspieranie i uczestniczenie w ***międzynarodowych operacjach bezpieczeństwa*** prowadzonych na podstawie wyraźnego mandatu międzynarodowego, w tym w działaniach społeczności międzynarodowej mających na celu zapobieganie powstawaniu źródeł zagrożeń lub rozprzestrzenianiu się już istniejących kryzysów.

Strategia operacyjna – zadania

- * ***stabilizowanie środowiska bezpieczeństwa*** - promowanie i rozwijanie współpracy wewnątrz i na zewnątrz UE, wykorzystywanie szans, podejmowanie wyzwań i zapobieganie powstawaniu zagrożeń w wymiarze niemilitarnym, zwłaszcza energetycznym, informacyjnym i cybernetycznym, a także militarnym;
- * ***reagowanie kryzysowe*** - wzajemne wsparcie w zakresie monitorowania, informowania, redukowania i wygaszania kryzysów niemilitarnych, zwłaszcza energetycznych, informacyjnych i cybernetycznych oraz spowodowanych klęskami naturalnymi i katastrofami technicznymi, a także uzgodnione reagowanie na konflikty i kryzysy poza terytorium UE, zagrażające interesom ujętym we wspólnej misji UE;
- * ***działania obronne*** - wzajemne wspieranie się, zgodnie z Traktatem Lizbońskim, w zakresie odstraszenia i odpierania agresji, w tym agresji hybrydowej, szczególnie w jej pozamilitarnych wymiarach (np. cyberobrona, operacje informacyjne, kontrterroryzm).

Strategia preparacyjna - priorytety

- * ***doskonalenie podstaw prawnych, procedur działania oraz organizacji i wyposażenia*** unijnych instytucji odpowiedzialnych za koordynację i zarządzanie bezpieczeństwem;
- * ***profesjonalizacja kadrowa i modernizacja organizacyjno-techniczna*** podmiotów obronnych i ochronnych w państwach członkowskich, w tym sił zbrojnych, służb i straży, a w szczególności zbudowanie systemu bezpieczeństwa energetycznego oraz profesjonalnego i powszechnego systemu bezpieczeństwa informacyjnego i cyberbezpieczeństwa;
- * ***upowszechnianie spraw bezpieczeństwa*** w UE poprzez popularyzację i edukację, a także włączanie w realizację zadań w tej dziedzinie różnych pozarządowych/prywatnych podmiotów społecznych (w tym informacyjnych, kulturowych, edukacyjnych i naukowo-technicznych) i gospodarczych (w tym zwłaszcza przemysłowych, finansowych, energetycznych, infrastrukturalnych).

Strategia preparacyjna - zadania

- * rozwój obecnych i ustanowienie nowych proceduralnych, instytucjonalnych, prawnych i doktrynalnych ram współpracy w ramach ***unijnego systemu zarządzania bezpieczeństwem***, w tym stworzenie efektywnego systemu planowania strategicznego (strategie, polityki, doktryny, plany działania, programy rozwoju);
- * rozwój ***europejskich zdolności obronnych i w innych dziedzinach bezpieczeństwa***, m. in. poprzez strategicznie ukierunkowaną zrównoważoną konsolidację przemysłowego potencjału obronnego państw europejskich;
- * umacnianie europejskiego ***obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości***;
- * rozwój niematerialnych (w tym informacyjnych, edukacyjnych, kulturowych, naukowo-technicznych) i materialnych (finansowych, energetycznych, infrastrukturalnych) ***zdolności poszczególnych państw do wspierania działań na rzecz bezpieczeństwa europejskiego***;
- * rozwój zdolności niezbędnych do zapobiegania, ochrony, eliminowania i zwalczania ***zagrożeń oraz ryzyk pozamilitarnych***, związanych z cyberprzestępczością, terroryzmem i międzynarodową przestępczością zorganizowaną.

Podsumowanie

- **Europa między wschodem i południem, w obliczu nowej zimnej wojny i zagrożeń hybrydowych**
- **Optymalną odpowiedzią: euroatlantycki tandem bezpieczeństwa NATO-UE (potencjał militarny NATO i niemilitarny UE)**

Dziękuję 😊
Dyskutujemy?

zapraszam
też na:
www.koziej.pl
[@SKoziej](https://twitter.com/SKoziej)